

Finansdepartementet
Jakobsgatan 24, 103 33 Stockholm
fi.remissvar@regeringskansliet.se

Promemoria – En effektivare och mer ändamålsenlig anskaffning och användning av lokaler

(Fi2025/02168)

Sammanfattning

Promemorian föreslår flera ändringar i förordningen (1993:528) om statliga myndigheters lokalförsörjning för att öka effektiviteten och minska statens kostnader för lokaler. Myndigheter ska i sin lokalförsörjningsplanering aktivt verka för en effektiv och ändamålsenlig anskaffning och användning av lokaler, bland annat genom att:

- Undersöka möjligheter till samverkan med andra myndigheter.
- Pröva samlokalisering, särskilt för myndigheter med få anställda på en ort.

Därtill införs nya och tydligare bestämmelser om lokalförsörjningsplanering och förtydliganden av befintliga regler. Förändringarna föreslås träda i kraft 1 maj 2026.

Riksgälden tillstyrker i huvudsak förslagen att förtydliga kraven på effektiv och ändamålsenlig lokalförsörjningsplanering (5 §), prövning av samverkan (5 a §) samt samlokalisering för mindre arbetsställen (5 b §). Riksgälden tillstyrker även att Statskontoret ges en ökad föreskriftsrätt för att stödja en enhetlig tillämpning (12 §). Samtidigt föreslår Riksgälden vissa kompletteringar och förtydliganden: (i) ett tydligt tröskelvärde för vad som avses med "få årsarbetskrafter" per ort/arbetsställe, (ii) krav på dokumenterad prövning av samverkan/samlokalisering med beaktande av säkerhet, sekretess och arbetsmiljö samt (iii) en standardiserad insamlingsmodell och rapporteringslösning till Statskontoret enligt 7 §.

Riksgäldens kommentar på ändringar i förordning (1993:528) om statliga myndigheters lokalförsörjning

5 §, effektiv och ändamålsenlig lokalanvändning

Vi ser positivt på att kravbilden uttryckligen omfattar dimensionering och lokalisering med hänsyn till distansarbete och faktisk belägningsgrad. Statskontoret bör i föreskrifter ange riktvärden för kontorsarea per årsarbetskraft (intervall), metodik för belägningsmätning och hur lägesfaktorn ska vägas mot verksamhetskrav.

5 a §, prövning av samverkan

Kravet bör åtföljas av ett dokumentationskrav där alternativa samverkansformer, ekonomiska effekter samt risker (sekretess, säkerhet, integritet) redovisas. Vägledande exempel och mallar efterfrågas.

5 b §, samlokalisering för mindre arbetsställen

Riksgälden tillstyrker inriktningen men föreslår att "få årsarbetskrafter" definieras i föreskrift, exempelvis som < 20 årsarbetskrafter per ort/arbetsställe, alternativt en tröskel kopplad till lokalytan (t.ex. < 400 m²).

7 §, uppgiftsskyldighet om hyresavtal

Vi stödjer utökningen av undantag men föreslår en standardiserad insamlingsmodell (metadata, begreppsdefinitioner) och ett digitalt insamlingsgränssnitt. Undantagen för sekretess och utlandsetableringar bör konkretiseras i vägledning.

9 §, förtydliganden om avtal

Förslaget är lämpligt. Vi föreslår att Statskontorets yttrandeprocess tidsätts (servicenivå) för att undvika förseningar i avtalsförhandlingar.

12 §, föreskriftsrätt för Statskontoret

Tillstyrks. Föreskrifterna bör vara teknikneutrala, proportionella och ge utrymme för myndighetsspecifika behov (till exempel säkerhetsskydd, hantering av sekretess).

Riksgäldens övergripande kommentarer på promemorian

Riksgälden delar promemorians bedömning att digitalisering och distansarbete möjliggör en lägre kontorsarea per årsarbetskraft och att lokalisering utanför de mest centrala lägena ofta sänker kostnaderna. Samtidigt behöver helhetsbedömningar göras där säkerhetsskydd, sekretess, arbetsmiljö och kompetensförsörjning vägs in. För att undvika oönskade effekter föreslår vi att Statskontoret i allmänna råd belyser målkonflikter (t.ex. pendlingstid, samverkan i kärnprocesser, behov av särskilda ändamålslokaler) och ger exempel på hur dessa balanseras.

Hysesavtal för lokaler omfattas som utgångspunkt av det så kallade hyresundantaget och faller därmed utanför lagen (2016:1145) om offentlig upphandling. Samtidigt kan integrerade varor och tjänster (till exempel drift, bevakning, anpassningar) i vissa fall medföra upphandlingsplikt. Vi föreslår att Statskontoret, i samråd med Upphandlingsmyndigheten, tar fram en vägledning om gränsdragningen och lämpliga affärsupplägg, särskilt vid större anpassningar där myndighetens inflytande över byggnadsverkets projektering kan bli avgörande.

Riksgälden ser positivt på att regeringen tydliggör ansvar och verktyg för en mer kostnadseffektiv och ändamålsenlig lokalförsörjning. Med de kompletteringar som föreslås ovan bedömer vi att reformen kan ge bättre styrning, ökad transparens och lägre kostnader samtidigt som verksamhetens krav och rättsliga rammar beaktas.

I detta ärende har riksgäldsdirektören Karolina Ekholm beslutat efter föredragning av upphandlings- och avtalsjuristen Arash Iahanie.

RIKSGÄLDSKONTORET

Karolina Ekholm, beslutande

Arash Iahanie, föredragande